

บทที่ ๑

บทนำ

การป้องกันการทุจริตนับเป็นเรื่องสำคัญไม่น้อยไปกว่าการปราบปรามการทุจริต เพราะเป็นการดับปัญหาที่สาเหตุ ซึ่งหากปล่อยให้มีการทุจริตเกิดขึ้นก็จะสร้างปัญหาความเสียหายแก่สังคมและประเทศชาติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาแล้ว ๓ ฉบับ ปัจจุบันที่ใช้อยู่เป็นฉบับที่ ๓ เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นสังคมใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายการเมือง หน่วยงานของรัฐ ตลอดจนประชาชน ในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติและประชาชน เพื่อให้ประเทศไทยมีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิในด้านความโปร่งใสทัดเทียมนานาชาติ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ประเทศไทยได้รับการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งการที่ระดับคะแนนจะสูงขึ้นได้นั้น การบริหารงานภาครัฐต้องมีระดับธรรมาภิบาลที่สูงขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนต้องมิพฤติกรรมแตกต่างจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ในทางทุจริตประพฤติมิชอบ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานหลักออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗,๘๕๓ แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (๒๕๕๙) ; ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ค้นเมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐, จาก <http://www.dla.go.th/work/abt/>) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานของรัฐภายใต้โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่นและเป็นกลไกหนึ่งในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทั้งทั้งประเทศ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปราศจากการทุจริตนำเงินทุกบาททุกสตางค์มาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง พัฒนาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง ประเทศชาติก็จะเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติ การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนรัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยยึดหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ ส่วนการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำได้เท่าที่จำเป็นตามกรอบกฎหมายกำหนด และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น

ทั้งนี้ ต้องยอมรับว่าปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีคำครหา ที่ได้สร้างความขมขื่นใจให้แก่คนทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งหากพิจารณาจำนวนของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบกับมีปัจจัยนานัปการที่คอยยั่วยวนใจ บั่นทอนความมีคุณธรรม จริยธรรม ชื่อสัตย์สุจริต ของคนทำงานราชการส่วนท้องถิ่นส่วนให้เหือดหายไป และหากจะว่ากันไปแล้ว เรื่องในทำนองเดียวกันนี้ก็สามารถเกิดขึ้นกับคนทำงานในหน่วยงานราชการอื่นได้เช่นเดียวกัน เพียงแต่คนทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนมาก และมากกว่าคนทำงานในหน่วยราชการอื่น ๆ จึงมีโอกาสหรือความเป็นไปได้สูงที่คนทำงานในท้องถิ่น อาจต้องถูกครหาในเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบมากกว่า แม้ว่าโอกาสหรือช่องทางที่คนทำงานในท้องถิ่นจะใช้อำนาจให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง จะมีได้ไม่มากเท่ากับที่คนทำงานในหน่วยงานราชการอื่น และมูลค่าของความเสียหายของรัฐ ที่คนทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ก่อให้เกิดขึ้น ก็อาจเป็นแค่เศษผงธุลีของความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตของคนนอกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และคาดหวังว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยและร่วมมือกันสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต จึงได้ให้สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต ซึ่งเป็นโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ ที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลา ๙ ปี โดยคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น ด้านการป้องกันการทุจริต ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙ มีผลบ่งชี้หรือยืนยันให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ว่ามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่น้อย ได้ยึดถือหรือมีความมุ่งมั่นที่จะบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนในท้องถิ่น มีการบริหารให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ให้ความสำคัญกับการต่อต้านการทุจริตและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่นและที่ดี ด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน ๑๔๗ แห่ง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้มีความพร้อมที่จะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และขยายผลหรือขยายเครือข่ายไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙ ได้ประกาศให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่นและที่ดี ด้านการป้องกันการทุจริต ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘ ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต ให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ด้านการป้องกันการทุจริต และร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ด้านการป้องกันการทุจริต กับ สำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน ๘๔ แห่ง ทำหน้าที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และขยายเครือข่ายด้านการป้องกันการทุจริต เผยแพร่แนวคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ ต่อไป

นอกจากนี้ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงาน ป.ป.ช. ยังได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต กับ สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย เพื่อให้สมาคมดังกล่าวทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ ให้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตต่อไป

ดังนั้น ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงาน ป.ป.ช. จึงดำเนินโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริตอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสดงเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตอย่างเห็นชัดเป็นรูปธรรม ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วยความโปร่งใส มีความเข้มแข็งในการบริหารราชการตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล บังเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน และยกระดับมาตรฐานในการป้องกันการทุจริตขององค์กรตนเองต่อไปให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศต่อไป

